



**MINISTERIEEL BESLUIT HOUDENDE
DEFINITIEVE BESCHERMING ALS LANDSCHAP**

DE VLAAMSE MINISTER VAN FINANCIËN EN BEGROTING EN RUIMTELIJKE ORDENING,

Gelet op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij bijzondere wet van 8 augustus 1988, inzonderheid artikel 6, § 1, I, 7 ;

Gelet op het decreet van 16 april 1996 betreffende de landschapszorg, gewijzigd bij de decreten van 21 oktober 1997, 18 mei 1999, 8 december 2000, 21 december 2001, 19 juli 2002 en 13 februari 2004;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 27 juli 2004 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse Regering van 15 oktober 2004;

Gelet op het ministerieel besluit van 15 april 2004 houdende voorlopige bescherming als landschap;

Gelet op het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen van 01 september 2005,

BESLUIT :

Artikel 1. Overeenkomstig het decreet van 16 april 1996 betreffende de landschapszorg, gewijzigd bij de decreten van 21 oktober 1997, 18 mei 1999, 8 december 2000, 21 december 2001, 19 juli 2002 en 13 februari 2004, wordt definitief beschermd, zoals afgebakend op bijgaand plan:

1° Wegens de historische en wetenschappelijke waarde:
- als landschap:

LEIEMEERSEN, gelegen te

Sint-Martens-Latem (Sint-Martens-Latem), Baarle-Frankrijkstraat ;

Brakelmeersstraat ; Kwakstraat ; Meersstraat ;

bekend ten kadaster:

Sint-Martens-Latem, 1e afdeling, sectie A, perceelnummer(s) 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22A, 22C, 26, 27, 28, 29, 3/2, 3D, 3G, 3H, 3K, 3L, 3M, 30, 31, 32, 329F(DEEL), 329G, 33, 330A, 331D, 335C, 351, 355A, 356B, 357B, 358B, 359, 360A, 361A, 363A, 363C, 363D, 363E, 364A, 366A, 367A, 368A, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375A, 375B, 375C, 376, 377, 378A, 378B, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387B, 387C, 388, 389, 39, 390, 392B, 392C, 393, 394A, 397, 397/2, 399D, 4A, 400, 401, 402A, 402B, 403, 404, 405A, 405B, 406, 407, 408A, 426C, 427, 428D, 450A, 451A(DEEL), 452A, 452B, 453C, 474, 475, 476, 477, 496C, 5A, 502A, 503A, 503B, 504, 505, 506, 507, 508A, 508B, 509, 510, 511, 512, 514, 515, 516, 517, 518, 519A/2, 519B, 519B/2, 520A, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527A, 527C, 527D, 528A, 528B, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540A, 542A, 543, 544, 545D, 545E, 545F, 546A, 547, 547/2, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556A, 557A, 558, 560C, 560D, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570B, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580A, 580B,

581A, 581B, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589A, 589B, 591C, 593A, 594, 595, 599, 6A, 600, 601, 602, 603, 604, 605B, 605C, 606A, 607, 610, 611, 612A, 612B, 613A, 623A, 623B, 624A, 624B, 628A, 629, 631A, 632A, 633B, 7, 744G/2, 745B2, 746M, 746N, 746R, 747C, 770D, 770F, 776B, 777A, 778A, 779A, 780A, 781, 782, 786, 787, 788A, 788B, 789, 790, 791, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 8B, 8C, 800, 801, 802, 803, 804, 805F, 806A, 808, 809A, 810, 811, 812A, 813, 814, 815, 816, 817.

Art. 2. Het algemeen belang dat de bescherming verantwoordt, wordt door het uitzonderlijke karakter van volgende intrinsieke waarde gemotiveerd:

HISTORISCHE WAARDE:

De meersgebieden speelden een belangrijke rol in de vroege landbouworganisatie van onze streken, zo ook te Sint-Martens-Latem. Hier is het meersengebied - en dit in tegenstelling met veel andere vergelijkbare gebieden in Oost-Vlaanderen - nog vrij gaaf gebleven.

Maar de steeds verder woekerende trend tot uniformisering van grote delen van het cultuurlandschap is ook binnen dit gebied merkbaar: waar er tot voor kort (grosso modo tot 1960) duidelijk verschillen aanwezig bleven tussen het westelijk en het oostelijk gedeelte van de Leiemeersen zijn ze nu voor het grootste deel verdwenen.

In het oostelijk gedeelte van de Leiemeersen, dus aansluitend bij het kerkdorp en de kouterrug was vóór 1960 de lang uitgerekte repelpercelering overheersend. Dit deel van de Leiemeersen werd in associatie met de bebouwing van de koutergronden in gebruik genomen: het werd vermoedelijk als grasland door de mens reeds benut sinds het Neolithicum.

Kavelgrenzen in de vorm van bomenrijen waren hier niet zo talrijk: de meersen hadden er een half-gesloten aspect. Waar er wel bomenrijen aanwezig zijn, betreft het meestal imposante knotwilgenrijen. Sinds de jaren '60 werd het grootste gedeelte van de repelpercelen samengenomen zodat nu in het oostelijk gedeelte van de meersen nagenoeg hetzelfde perceleringspatroon wordt aangetroffen als in het westelijk gedeelte. De oeverwalgronden werden gaandeweg door bewoning ingenomen. In de meersen zelf komen nu, door steeds verdergaande ontwatering, drogere graslanden en akkerbouwpercelen voor.

In het westelijk deel van de Leiemeersen tekent de pleistocene zandige opduiking van Achterbrakel zich duidelijk af. Het akkerland overheerst op deze donk. Niettegenstaande de eigenlijke donk slechts een zeer geringe oppervlakte inneemt, wordt hij als het ware voortgezet door een aantal uitlopers die in oostelijke richting en ongeveer evenwijdig met de huidige Leieloop verlopen. Het ontstaan van deze uitlopers is te danken aan de opeenvolgende verplaatsingen van de Leiebedding.

De oeverwal met zijn tuinbouw en bewoning tekent zich eveneens zeer duidelijk af. In grote trekken, de verkaveling in bouwpercelen niet te na gesproken, onderging dit deel van de Leiemeersen minder opvallende veranderingen sinds 1960.

NATUURWETENSCHAPPELIJKE WAARDE:

Fysisch-geografisch:

Op grond van morfologische en bodemkundige kenmerken kunnen we het ter bescherming voorgestelde landschap rekenen tot de alluviale vlakte van de Leie.

Het alluvium van de Leie ligt te Sint-Martens-Latem op 6 m O.P.. Het vormt een strook natte gronden - in hoofdzaak op kleiig materiaal - dat traditioneel als hooiland gebruikt werd. Naar het oosten toe is deze strook eerder smal en sluit direct aan bij de kouterrug; naar het westen toe

beslaan de alluviale gronden de volledige zone tussen de Leiebocht en het duingebied.

Een zandige pleistocene opduiking steekt boven dit alluvium uit te Achterbrakel . Zij vormt een kleine zogenaamde donk waarvan het niveauverschil met het alluvium nauwelijks 1m bedraagt.

Tegen de actuele Leiebedding bevindt zich een goed ontwikkelde oeverwal die enkele tientallen meter breed is en ongeveer 1m hoog. Hierdoor is een rechtstreekse afwatering van het laaggelegen alluviaal gebied naar de Leie niet mogelijk; dit geschiedt langs de Meersbeek die in oostelijke richting loopt. De oeverwalgronden zijn opgebouwd uit zandlemig materiaal dat naar de diepte toe zandiger wordt. Gelet op hun gunstige textuur en op hun hogere positie in het alluvium waren deze gronden traditioneel eerder voor akkerland geschikt. Niettemin zijn ze bij hogere waterstanden van de Leie voor overstroming vatbaar, zodat bewoning er risico's inhoudt.

Het Leiemeersen-landschap van Sint-Martens-Latem weerspiegelt de evolutie van een riviervlakte, van het Laat-Glaciaal tot op heden. Wat op het eerste gezicht een vlak en weinig gedifferentieerd landschap lijkt, is in werkelijkheid een staalkaart van een typisch rivierlandschap. Alle kenmerkende elementen van de riviervlakte zijn hier nog duidelijk herkenbaar: de oeverwal, de komgronden, de pleistocene donk en als begrenzing de duimvoet en het duin. Als rijk geschakeerd rivierlandschap hebben de Latemse Leiemeersen ook een zeer verscheidene bodemtextuur, gaande van zware klei, al dan niet met veensubstraat, over klei, zandleem, licht zandleem en lemig zand naar zandgrond.

Vegetatiekundig-floristisch:

Alhoewel zeer sterk door de mens beïnvloed, vertoont de vegetatie nog altijd boeiende aspecten.

Plaatselijk is de plantengroei van matig bemest, vochtig tot nat grasland nog vrij fraai ontwikkeld, vooral op de meest venige bodems. Daar vinden we bij uitstek nog de halfnatuurlijke graslandfragmenten (hooiland en minder intensief begraaft weiland) met een zeldzame flora. Tot de kenmerkende plantensoorten behoren Dotterbloem, Moerasrolklaver, Tweerijige zegge en Echte koekoeksbloem met aan de perceelsranden, in de iets verruigde overgangszone naar de grachten toe, vrij zeldzame tot zeldzame soorten zoals Gevleugeld hertstooi en Moerasbasterdwederik. Naarmate de bodem vochtiger wordt, vermindert de hoeveelheid grassen en wordt de kruidenrijkdom beduidend groter. Dit wordt geïllustreerd door onder meer Pijptorkruid, Watermunt, Gewone waterbies, Egelboterbloem, Moeraswalstro, Getand Vlotgras en grote Zeggesoorten zoals Oeverzegge en Moeraszegge.

Ook de iets meer bemeste en iets drogere graslanden op voedselrijke bodem herbergen nog enkele interessante flora-elementen. Zo groeit er op een berm aan de rand van een graasweide én onder de prikkeldraad (lokaal begrazing maar geen bemesting) nog een zeldzame flora met naast Kruipend zenegroen voor het boerengrasland steeds zeldzamer wordende planten zoals Spits havikskruid, Blauwe knoop en als pioniersoort het beschermde Fraai duizendguldenkruid.

Dergelijke plantencombinaties kunnen een voorpostfunctie vervullen bij de herkolonisatie van het aanpalende grasland op voorwaarde dat er in de toekomst een minder intensief graas- en mestbeheer wordt toegepast.

Langsheen een talud dat de overgang markeert tussen duinen en meersen, sijpelt zuur kwelwater uit de bodem: we vinden er o.a. - in uitvoering van de wet op het Natuurbehoud - beschermde plantensoorten zoals Veenmossen.

Ook de waterplantenvegetaties zijn meer dan eens belangwekkend. Zo groeit er nog het voor ons land zeer zeldzame Gesteeld sterrekroos in een kleine plas met stilstaand water. Enkele grachten zijn rijk begroeid met een keur van steeds zeldzamer wordende Fonteinkruiden zoals Klein, Gekroesd en Plat fonteinkruid. Elders worden ze dan weer afgewisseld door soorten zoals

Schede- en Haarfonteinkruid. Ook het vermelden waard zijn bovendien de vegetaties met Waterviolier en Middelste waterranonkel en de kroosvegetaties met naast algemene soorten zoals Klein kroos en Bultkroos, ook minder algemene tot vrij zeldzame soorten zoals Veelwortelig kroos en vooral Puntkroos en Wortelloos kroos. Tenslotte zijn er nog de vegetaties met Kikkerbeet, Gedoord hoornblad en Gele plomp en in de oeverzone Grote egelskop, Kalmoes en Pijlkruid.

De doelstellingen van het toekomstig beheer die de optimale verwezenlijking van de hogervermelde waarden beogen, worden als volgt omschreven:

De traditionele landschapkenmerken van het gebied moeten zo gaaf mogelijk gehouden worden.

Het bodemgebruik weerspiegelt traditioneel de fysische kwaliteiten van de bodem:

- ❖ Grasland: komgronden of alluviale gronden op kleiig materiaal;
- ❖ Akker: overheersend op oeverwalgronden en op de donk;
- ❖ Bos: hoofdzakelijk op het duin.

De openheid van het meersengebied dient in stand gehouden te worden. Bebossing van grasland is uit den boze. Bij een eventuele nieuwe aanleg van kavelgrenzen in de vorm van bomenrijen of houtkanten, moeten cultuurhistorische overwegingen (behoud of hersel van de traditionele kenmerken) evenzeer een rol spelen als overwegingen van natuurwetenschappelijke aard.

De natuurwetenschappelijke kwaliteiten moeten gevrijwaard worden en waar mogelijk geoptimaliseerd.

Waterkwaliteit en grondwaterspiegel bepalen in grote mate de plantengroei. Verslechtering in waterkwaliteit en toenemende drainage vormen een bedreiging voor de instandhouding van de aanwezige flora en vegetatie en voor de natuurwaarden in het algemeen. Omzetting in bodemgebruik heeft niet alleen visueel-landschappelijke gevolgen maar ook gevolgen op de natuurwaarden van het landschap. Reliëfwijzigingen - hoe klein ook - brengen doorgaans drastische veranderingen mee voor flora en vegetatie: ze leiden vaak tot banalisering van de natuurwaarden van het landschap.

Activiteiten of werken die rechtstreeks of onrechtstreeks de aanwezige landschappelijke en/of natuurwaarden kunnen schaden, worden gereguleerd of verboden.

Art. 3. Met het oog op de bescherming zijn van toepassing:

De beschikkingen van het besluit van de Vlaamse regering van 3 juni 1997 houdende algemene beschermingsvoorschriften, advies- en toestemmingsprocedure, instelling van een register en vaststelling van een herkenningsteken voor beschermde landschappen (Belgisch Staatsblad 1 oktober 1997), gewijzigd bij besluit van 4 april 2003 (Belgisch Staatsblad 20 juni 2003).

Artikel 8 1° is enkel van toepassing in de zones grijs gerasterd op bijgaand plan

Brussel, - 7 NOV 2005

Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening,

A handwritten signature in black ink, consisting of a long horizontal stroke that curves upwards and to the right at the end.

Dirk VAN MECHELEN